

תדריך לרופא בגמלת איבה

מאי 2026

הלשכה הרפואית
ביטוח לאומי

המוסד לביטוח לאומי

תדריך לרופא בגמלת איבה

אייר תשפו

מאי 2026

תוכן עניינים

3.....	מבוא
4.....	סדר ההכרה והטיפול בתביעות איבה
4.....	הכנת תיק לרשות המאשרת
4.....	הכנת תיק לוועדה הרפואית
5.....	בקרה על החלטת הוועדה הרפואית
5.....	נכות מוסבת
5.....	החמרת מצב
6.....	ערר
6.....	ערעור
6.....	טיפול רפואי
6.....	סיכום ההבדלים בטיפול הרפואי בין כלל האזרחים לנפגעי איבה
7.....	החזרים עבור טיפולים ותרופות
7.....	תגמול טיפול רפואי (תט"ר)
8.....	תוספת "עזרת הזולת" מטעמים הרפואיים
8.....	הטבות רפואיות

תדריך לרופא בנפגעי איבה

מבוא

נפגעי איבה מטופלים במוסד לביטוח לאומי, על-פי סעיף 8 לחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תש"ל – 1970 (להלן: "החוק") הנסמך על חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט – 1959 שקובע, כי כל נכה יקבל טיפול רפואי על חשבון המדינה, בתנאים שייקבעו בתקנות הנכים (טיפול רפואי). חוק הנכים חל במקרה של פגיעת איבה, בהתאם להגדרתה בחוק, ואשר אושרה על ידי הרשות המאשרת במשרד הביטחון.

הקריטריונים לאישור פגיעת איבה ע"י הרשות המאשרת הינם: היה אירוע איבה כהגדרתו בדין, האדם נכח פיזית באירוע ונגרם לו נזק. על החלטת הרשות המאשרת ניתן להגיש ערר בפני ועדת עררים של משרד הביטחון.

הזכאות לקבלת טיפול רפואי הינה בפגיעת האיבה המוכרת בלבד. החוק אינו מגביל לסל שירותים כלשהו את הטיפול בפגיעת האיבה המוכרת, שעשוי לכלול כל טיפול רפואי שהלשכה הרפואית מאשרת. קבלת טיפול רפואי מותנית בקבלת אישור מראש מאת רופא האיבה בסניף. אישור בדיעבד יינתן רק בהתקיים כל התנאים המופיעים בסעיף 12 לתקנות הנכים (טיפול רפואי).

בנפגעי איבה קיימת קטגוריה של נכים המוגדרים כבעלי דרגת נכות מיוחדת (+100%), אשר זכאים למימון טיפול רפואי בכל הבעיות הרפואיות שלהם, ללא קשר לנכות המוכרת (זאת, למעט טיפולי קוסמטיקה ואסתטיקה).

קביעת דרגת נכות נעשית באמצעות הועדות הרפואיות הדנות בנפגעי עבודה, אך על פי תקנות הנכים (ועדות רפואיות) תשכ"ו – 1965. ערעור על ועדות ערר ועל החלטות פקידי התביעות ניתן להגיש לבית הדין לעבודה.

מאז אירועי השבעה באוקטובר 2023, מנגנון הפניה לרופאים בתיקי איבה מתבצע במערכת "חרבות ברזל". תיקים מפגיעות קודמות מטופלים עדיין בתיקי נייר. בהמשך כל תיקי האיבה יטופלו באופן ממוחשב במערכת "תבל"

סדר ההכרה והטיפול בתביעות איבה

1. הגשת תביעה לפקיד תביעות מוסמך איבה הבודק אם אכן היה אירוע איבה והאדם נכח פיזית באירוע.
2. העברה התיק להחלטת רופא מוסמך איבה הקובע אם נותר נזק מהפגיעה, מתייחס למצב קודם וממליץ לרשות המאשרת באילו פגימות להכיר.
3. הכנת תיק (להלן) והעברתו לרשות המאשרת.
4. העברת קביעת הרשות המאשרת לפקיד תביעה מוסמך באיבה.
5. במידה והפגיעה הוכרה, ניתן להגיש תביעת נכות לפקיד תביעות באיבה.
6. העברת התביעה לרופא מוסמך איבה לצורך הכנת התיק לוועדה הרפואית: מינוי פוסקים לגבי הפגימות המוכרות בלבד, השלמת המסמכים הרפואיים הדרושים להחלטה על גובה הנכות.
7. ועדה רפואית קובעת את סעיפי הנכות (גם בנכות זמנית – בניגוד לנפגעי עבודה).
8. החלטת הוועדה מועברת לרופא מוסמך באיבה לצורך בקרה וקביעת הזכאויות לטיפול רפואי ולהטבות.

הכנת תיק לרשות המאשרת

- בדיקת מסמכים המאמתים את קיומו של אירוע האיבה, כגון אישור משטרה, מועצה מקומית, פיקוד העורף ומס רכוש.
- בדיקת מסמכים רפואיים, כולל פירוט האבחנה והקשר בין פגיעת האיבה לנזק, כגון: מד"א, חדרי מיון, סיכומי אשפוז ובדיקות אמבולטוריות.
- סיכום הבעיה הרפואית כתוצאה מפגיעת האיבה, כולל התייחסות למצב רפואי קודם ולנזק, ככל שנותר (מילוי טופס עזר רפואי להכרה בנפגעי פעולות איבה אשר מועבר לרשות המאשרת).

הכנת תיק לוועדה הרפואית

- התייחסות לפגיעות שהוכרו. במידה שישנן נכויות נטענות נוספות (תביעות אשר לא נדונו ולא נדחו מוקדם יותר), יש להפנותן לפקיד התביעות.
- בדיקת נכויות מוכרות בגמלאות שונות, לרבות משרד הביטחון, נכות כללית, נכות מעבודה וכו'. על פקידי איבה להציג לרופא המוסד המוסמך באיבה את כל הנתונים האלה, בדגש על נכויות שנקבעו במשרד הביטחון.
- בדיקת מסמכים רפואיים והשלמת בדיקות ומסמכים נוספים נחוצים לוועדה להחלטה על גובה הנכות.

- ניתוב התיק לוועדה רפואית – מינוי פוסקים בתחומים הרלוונטיים בצירוף החומר הנדרש להחלטת הוועדה.

בקרה על החלטת הוועדה הרפואית

- בדיקה האם הוועדה דנה בליקויים באיברים שהוכרו בלבד והתייחסה למצב קודם;
- בדיקה האם נעשה שימוש בספר ליקויים לנפגעי איבה והאם סעיפי הליקוי צוינו גם בנכות זמנית.
- בדיקה האם נעשה שקלול נכון של סעיפי הליקוי ואם דרגת הנכות הסופית עוגלה כלפי מעלה.
- בדיקת זכאות לטיפולים רפואיים ולהטבות רפואיות.
- בדיקת הצורך לדווח לרשויות (מרב"ד על כשירות לנהיגה, משרד הפנים על מניעה לנשיאת נשק).

נכות מוסבת

- נכות שנגרמה כתוצאה מהנכות המוכרת או הטיפול בה.
- תביעה לנכות מוסבת תהיה רק לאחר קביעת נכות צמיתה בגין פגימה בה הוכרו כל הנכויות ע"י הרשות המאשרת. אין דיון לפי תקנה 9 (נכות מוסבת) כל עוד נכות שהוכרה הוגדרה כזמנית.
- תהליך תביעה לנכות מוסבת (תקנה 9 בתקנות הנכים) מתחיל בפנייה לפקיד איבה שמעביר את הפנייה לעיונו של רופא איבה של המוסד שבודק את כל נתוני התביעה, במידת הצורך דורש להשלים תיעוד רפואי נוסף. בהמלצתו של רופא איבה מוגשת תביעה לנכות מוסבת לוועדות רפואיות רלוונטיות.
- בסמכות הוועדה הרפואית לקבוע נכות מוסבת, על פי המלצת רופא האיבה בסניף (בקביעת נכות מוסבת אין צורך באישור הרשות המאשרת).

החמרת מצב

- ניתן להגיש תביעה להחמרת מצב של הפגימה המוכרת.
- רופא האיבה בסניף נדרש לבחון את המסמכים המצורפים ובמידת הצורך לדרוש להשלים תיעוד רפואי נוסף.

ערר

- הן התובע והן הביטוח הלאומי רשאים להגיש ערר על החלטת הועדה הרפואית מדרג ראשון לוועדה הרפואית דרג שני.

ערעור

- ניתן להגיש ערעור, בשאלה משפטית בלבד, לבית הדין לעבודה.

טיפול רפואי

- נכי איבה זכאים לקבלת טיפול רפואי ולהחזר הוצאות בפגיעת האיבה המוכרת בלבד.
- נכים המוגדרים כבעלי דרגת נכות מיוחדת (+100%) זכאים למימון טיפול רפואי בכל הבעיות הרפואיות שלהם, ללא קשר לנכות המוכרת (זאת, למעט טיפולי קוסמטיקה ואסתטיקה).
- הטיפול הרפואי עשוי לכלול כל טיפול רפואי שהלשכה הרפואית מאשרת. קבלת טיפול רפואי מותנית בקבלת אישור מראש מאת רופא האיבה בסניף. אישור בדיעבד יינתן רק בהתקיים כל התנאים המופיעים בסעיף 12 לתקנות הנכים (טיפול רפואי).
- פדויי שבי מאירועי השבעה באוקטובר 2023 זכאים למימון טיפולים תרופתיים שאינם בסל הבריאות למשך 3 שנים מחזרתם, אף אם לא הוכרה נכות.

סיכום ההבדלים בטיפול הרפואי בין כלל האזרחים לנפגעי איבה

מקור הסמכות	כלל האזרחים	נכי צה"ל/ נפגעי איבה
מקור הסמכות	חוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד 1994	חוק הנכים תגמולים ושיקום 1959 חוק תגמולים לנפגעי איבה 1970 תקנות הנכים (טיפול רפואי) 1954 הוראות האגף לשיקום נכים
זכאות לטיפול	סל שירותי הבריאות – התוספת השנייה לחב"מ ועדכונים עיתיים	לא מוגדר סל שירותים לגבי הנכות המוכרת
מימון הטיפול	קופ"ח, משהב"ר, השתתפות עצמית	בנכות המוכרת - מל"ל בשאר הבעיות הרפואיות – קופ"ח +100% (נכות מיוחדת) – עפ"י בחירתם
מבחנים לקביעת דרגת נכות	תקנות הביטוח הלאומי 1956	תקנות הנכים 1969
השתתפות עצמית	יש	אין
דרגת נכות מיוחדת (+100%)	אין	יש

החזרים עבור טיפולים ותרופות

- בחוק לא מוגדר סל שירותים לטיפול בנפ"א
- אין השתתפות עצמית

החזר מלא עבור תרופות לטיפול בנכות המוכרת בלבד! שאר התרופות באמצעות קופת החולים.	נפגעי איבה
החזר מלא עבור כל התרופות למעט קוסמטיקה ואסתטיקה	נכות מיוחדת (+100%)
החזר מלא עבור תרופות בנכות המוכרת ועבור תרופות שאינן בסל (3 שנים מהחזרה) תרופות בסל באמצעות קופת החולים.	שבים מ 7.10.2023 בלבד

תגמול טיפול רפואי (תט"ר)

- מדובר בתגמול בעת קבלת טיפול רפואי בנכות המוכרת, אשר בגינו נפגע האיבה אינו יכול לשוב לעבודה באותו יום.
- רופא האיבה מוסמך לאשר ימי מחלה בגין הנכות המוכרת בלבד. בקבלת אישור מקופת החולים יש לוודא שבאישור המחלה רשומה האבחנה שבגינה ניתן האישור ושהיא תואמת לנכות המוכרת. במידה שהמידע אינו מספק, יש לדרוש מידע רלוונטי להחלטה..
- תט"ר אינו מענה לבעיה סוציו-אקונומית, אלא מהווה תגמול בגין הפסד שכר בעת קבלת טיפול בפגימה המוכרת (במקרה של בעיה כלכלית ניתן לפנות לאגף איבה בבקשה לדמי קיום).
- תט"ר חלקי (השלמה למשרה מלאה) ישולם במקרים שנקבעה נכות צמיתה ואשר מצבו הרפואי של נפגע האיבה מאפשר לו לעבוד רק בהיקף משרה של 50% או 75%.

תוספת "עזרת הזולת" מטעמים רפואיים

- תגמול "עזרת הזולת" מטעמים רפואיים, ניתנת אך ורק לנכה שמצבו הרפואי-התפקודי בגין הנכות המוכרת הוחמר ואינו בא לידי ביטוי מספק באחוזי הנכות הרפואיים שנקבעו לו.
- אין מדובר בהטבה סוציו-אקונומית, אלא רק בתוספת בגין שינוי המצב הרפואי הגורם לירידה בכושר התפקודי.
- התוספת מחושבת לפי מספר "משקולות", שערך נקבע על ידי משרד הביטחון. מספר המשקולות תלוי במידת התפקוד של האדם ובמצבו הרפואי-תפקודי. רופא האיבה בסניף רשאי לקצוב תוספת בת עד 32 משקולות לתקופה שלא תעלה על 12 חודשים בכל פעם ולהאריך את הסיוע עד 3 שנים. אם יש צורך מעבר לכך, הסמכות נתונה ללשכה הרפואית.

הטבות רפואיות

- ישנן זכאויות בהן נדרש שיקול דעת של רופא האיבה בסניף, כגון: חמי מרפא, ציוד משתחק. בנוסף, ישנן זכאויות אוטומטיות כגון ביגוד ונעליים.
- את ההוראות המגדירות את הטבות אגף השיקום במשרד הביטחון ניתן למצוא בגוגל-להקליד: הוראה ___ במשרד הביטחון:
 - חמי מרפא - הוראה 50.13
 - ציוד משתחק - הוראה 53.06
 - מענק שנתי ביגוד - הוראה 53.05
 - נעליים, מענק נעליים ומדרסים - הוראה 53.07
 - פסוריאזיס 10% ומעלה - הוראה 50.05
 - אסתמה אלרגית 20% ומעלה - הוראה 50.08
 - הבראה לאחר ניתוח/אשפוז, הבראה שנתית לפגועי נפש - הוראה 53.16
 - מענק שנתי דמי חימום - הוראה 80.26
 - מענק שנתי דמי קירור - הוראה 80.27
 - הוראת הרכב 56.02 - בסמכות ובטיפול השיקום.